Sportraad Amsterdam

College van burgemeester en wethouders
t.a.v. wethouder Sport, dhr. E. van der Burg
Postbus 202
1000AE Amsterdam

Amsterdam, 18 maart 2017

Betreft: Een begrijpelijke en bindende sportnorm voor Amsterdam
Kopie:

Geachte heer Van der Burg, beste Eric,

Mede naar aanleiding van een advies van de Sportraad Amsterdam[1] nam de gemeenteraad in december 2016 een amendement aan dat opdracht geeft tot het ontwikkelen van een ruimtelijke sportnorm. Met deze adviesbrief hoopt de Sportraad Amsterdam een bijdrage te kunnen leveren aan de verdere uitwerking van deze ruimtelijke sportnorm. Voor ons staat hierbij een tweetal vragen centraal:

Hoe bewaken en behouden we de (ruimte voor de) sportvoorzieningen die we hebben?

Hoe realiseren we de (ruimte voor de) sportvoorzieningen die we nodig gaan hebben?

De gedeelde uitgangspunten:

- Amsterdam is een levendige en gezonde stad.
- Amsterdam vindt sporten belangrijk voor een blijvend vitale en sportieve stad.
- Amsterdam wil de mogelijkheid om te sporten in de stad behouden en waar nodig uitbreiden.

[1] Aanvullende adviesbrief Sportvisie 2025: invoering ruimtelijke sportnorm (22 november 2016)

CONCEPT

Sportraad Amsterdam

- Amsterdam realiseert zich dat alleen door geïntegreerde en afwisselende sportvoorzieningen in de verschillende buurten, die vitaliteit ook in de toekomst behouden kan worden.

De urgentie:

- De druk op de stad en de bestaande sportvoorzieningen neemt fors toe;
- De verwachting is dat er de komende jaren 50.000 tot 60.000 woningen bij komen;
- Er is nu al een aanzienlijk tekort aan sportieve voorzieningen;
- Zo zijn er verspreid over de stad te weinig hockeyvelden, tennisbanen, gymzalen, sporthallen en overdekte zwembaden;
- Zowel de huidige als de nieuwe inwoners hebben behoefte aan sportieve voorzieningen (dicht) in de buurt;
- De huidige stedelijke uitbreidingsplannen lossen dit vooralsnog niet op;
- Uitvoering van de uitbreidingsplannen zal de urgentie vergroten;
- Het is onduidelijk wie bestuurlijk/juridisch en financieel verantwoordelijk is voor inpassing van voldoende sportvoorzieningen waardoor geen rekenschap wordt afgelegd;
- Bovendien wordt daar vrijwel geen van de betrokkenen sportinclusief gedacht[2];
- Het is nu voor Amsterdam van groot belang om begrijpelijke en bindende afspraken te maken over de ruimte die we als stad willen behouden en gaan reserveren voor sporten en bewegen;
- Hierbij is haast geboden. Om te voorkomen dat in de toekomst wederom kostbare correctierondes noodzakelijk zijn, dienen alle in gang gezette ruimtelijke projecten met spoed getoetst te worden aan de ruimtelijke sportnorm.

CONCEPT

[2] Sportinclusief denken houdt, samengevat, in dat niet andere sectoren (waaronder de ruimtelijke, maar bijvoorbeeld ook jeugd, zorg, onderwijs, economie etc) sport gaan beschouwen als noodzakel jk onderdeel van hun werkmethoden.

Sportraad Amsterdam

Een begrijpelijke, beknopte sportnorm

De Sportraad pleit voor een sportnorm die begrijpelijk, beknopt en bindend is. Het gedeelde uitgangspunt is immers eenvoudig:

Er is voor iedere Amsterdammer voldoende ruimte in de buurt om te kunnen sporten.

Dit is niet zomaar een willekeurige wens van de Sportraad, maar een stedenbouwkundige noodzakelijkheid ter borging van de leefbaarheid, vitaliteit en aantrekkelijkheid van onze stad. Verstandige verdichtingsplannen zijn altijd ondergeschikt aan deze leidende principes. En sportieve ruimte is nou eenmaal zeer bepalend voor invulling van deze principes.
Zo brengt sport mensen samen en werkt het gedeelde plezier verbindend. Het haalt mensen uit dezelfde buurt uit de individualiteit en anonimiteit, zorgt voor onderlinge betrokkenheid en creëert zo samenhang en verbinding in (nieuwe) wijken en buurten. Deze samenhang is essentieel voor de leefbaarheid, (gevoel van) veiligheid en preventie van criminaliteit.
Bovendien – en dat is erg belangrijk – heeft sport zich bewezen als middel om mensen blijvend uit hun sociale isolatie isolement te halen en weer maatschappelijk te laten participeren. Het is daarmee een noodzakelijk en effectief instrument gebleken om eenzaamheid, één van de meest ingrijpende verschijnselen van de moderne maatschappij, en de daarmee gepaard gaande aanzienlijke maatschappelijke kosten te bestrijden.
Daarnaast is de aanwezigheid van voldoende sportieve ruimte essentieel voor een gezonde ontwikkeling van onze kinderen, zowel fysiek als mentaal. Alle bijzondere en belangrijke effecten op dit gebied zijn genoegzaam bekend. Tezamen maken zij de toegang tot sport tot een ‘grondrecht’ voor Amsterdamse kinderen, en eigenlijk voor alle Amsterdammers. Met de invoering van de sportnorm bevestigt de gemeente dan ook haar verantwoordelijkheid voor het welzijn van de Amsterdammer en onze kinderen.
Tot slot draagt sport ook vanuit stedenbouwkundig perspectief bij aan de aantrekkelijkheid van Amsterdam. Sportparken – vaak omgeven door groen – en sportpleintjes bieden een welkome onderbreking van bebouwing en zorgen voor openheid, licht en ‘ademruimte’. Sportieve ruimte helpt zo ook de fysieke kwaliteit van de woonomgeving verbeteren.

CONCEPT

Sportraad Amsterdam

Een bindende sportnorm

Naast beknopt en begrijpelijk zal de sportnorm ook bindend moeten zijn. Het verleden heeft aangetoond dat vrijblijvendheid ten aanzien van het reserveren van ruimte voor sportvoorzieningen onze kinderen en stad niet hebben geholpen. Sport verdween naar de randen van de stad of sneuvelde - in het geval van IJburg - zelfs al op de tekentafels. Om dit in de toekomst te voorkomen is het noodzakelijk om nu verplichtende regelgeving te formuleren en deze stevig te verankeren in het besluitvormingsproces van alle ruimtelijke projecten. De sportnorm dient een harde vierkante meter norm te worden die bestuurlijk wordt vastgesteld en geen ruimte laat voor brede interpretatie. Zo mag bijvoorbeeld de verwachting over het type bewoners van een ontwikkelgebied geen aanleiding vormen om met de norm te schuiven. Ouderen wonen langer op zichzelf en maken tot op steeds hogere leeftijd gebruik van sportieve voorzieningen. Gezinnen met kleine kinderen verhuizen minder vaak naar buitenwijken of randgemeenten, maar kiezen er bewust voor om in hoog stedelijke woonmilieus te blijven wonen.

Met de invoering van één bindende sportnorm bedient de gemeente al haar inwoners en biedt ze iedereen een gelijke toegang tot sport. Hiermee profileert Amsterdam zich wereldwijd als voorloper in de realisatie van de moderne, vitale stad. Een stad met fysiek en mentaal gezonde en gelukkige(re) bewoners wiens vitaliteit zal leiden tot een versterkte onderlinge verbondenheid alsook een (nog) grotere economische vitaliteit.

Sportnorm

De Sportraad Amsterdam adviseert een sportnorm te ontwikkelen die van toepassing is op alle formele buiten- en binnensportvoorzieningen van Amsterdam. Hieronder verstaan wij alle sportparken, alle daartoe speciaal uitgeruste sportpleintjes en -veldjes en alle sporthallen, gymzalen en zwembaden. Informele sportvoorzieningen als hardlooproutes, openbaar groen, roeiwater en dergelijke laten wij bewust buiten beschouwing. Zij zijn onmiskenbaar van grote waarde voor een divers sportaanbod in Amsterdam, maar merendeels onderdeel van (ondergeschikt aan) een breder infrastructureel verband. Bovendien heeft het college tot grote tevredenheid van de Sportraad met De Bewegende Stad recentelijk een ambitieus programma gelanceerd dat onder meer beoogt dergelijke informele voorzieningen stevig in het stedelijk weefsel te integreren.

CONCEPT

Sportraad Amsterdam

1. Bestaande sportruimte behouden

Hoewel het amendement slechts oproept tot ontwikkeling van een sportnorm voor nieuwe ontwikkelgebieden, zal het bovenliggende doel pas bereikt kunnen worden wanneer de bestaande situatie als ononderhandelbaar vertrekpunt wordt genomen. Amsterdam telt op dit moment immers al te weinig sportvoorzieningen om in de sportieve behoeften van zijn huidige inwoners te kunnen voorzien, laat staan in die van de nieuwe. Bovendien zal door de verdere verdichting van de stad de druk op de bestaande sportieve ruimte alleen maar verder toenemen. En ook nu worden sportvoorzieningen weer met uitplaatsing of zelfs opheffing bedreigd. Alvorens dan ook afspraken te kunnen maken over de inhoudelijke uitwerking van de sportnorm, dienen we vast te leggen dat iedere bestaande vierkante meter sport in Amsterdam behouden blijft. De invoering van de Hoofd Sport Structuur kan hierin voorzien.

2. Nieuwe ontwikkelgebieden

Gegeven het bestaande tekort zullen we de nieuwe ontwikkelgebieden moeten benutten om het totaal aan sportieve ruimte in de stad op peil te brengen. Het volstaat dan niet om een sportnorm op te tuigen die alleen voldoende sportruimte realiseert in nieuwe ontwikkelgebieden. Veel van deze gebieden zijn beperkt in omvang en vormen een geïntegreerd onderdeel van hun omgeving. De sportopgave voor het gebied zelf is daarmee verwaarloosbaar en vormt zodoende alleen maar een extra belasting voor bestaande voorzieningen eromheen. Bovendien negeren we op deze manier de tekorten in alle bestaande gebieden.

De Sportraad is daarom van mening dat ieder nieuw ontwikkelgebied als toetssteen moet dienen voor het niveau van sportvoorzieningen in dat deel van de stad waar het gebied ontwikkeld wordt. Dit kan eenvoudig door het ontwikkelgebied als middelpunt te nemen en vervolgens te toetsen in hoeverre er voor dat gebied voldoende formele sportvoorzieningen in de directe omgeving zijn. Hiervoor zullen ‘afstandsnormen’ worden vastgesteld die bepalen welke afstanden (per fiets, te voet, openbaar vervoer en auto) als “*directe omgeving*” kwalificeren (zie verder praktische uitwerking).

Mocht er bijvoorbeeld een groot, nog niet volledig bespeeld sportpark in de buurt liggen dan kan deze (een deel van) de extra vraag opvangen. Bestaat in de nabije omgeving juist een fors tekort aan sportvoorzieningen dan zal dit tekort binnen het nieuwe ontwikkelgebied

CONCEPT

gecompenseerd moeten worden. Op deze manier zorgen we er niet alleen voor dat er voldoende sportvoorzieningen in de nieuwe gebieden komen te liggen, maar ook dat we gestaag het niveau in heel Amsterdam op peil brengen.

Praktische uitwerking

1. Behouden en bewaken wat we nu aan sportvoorzieningen hebben
Er gaat binnen Amsterdam geen vierkante meter sportvoorziening weg, zonder dat daarvoor in dezelfde buurt een vierkante meter terugkomt.

2. Bouwen en vergroten aan wat we aan sportvoorzieningen nodig hebben:

Er komt een begrijpelijke en dwingende sportnorm voor nieuwe projecten: het aantal vierkante meters sportvoorziening per inwoner.

- Het is wat betreft de Sportraad geen goed idee om verschillende sportnormen voor verschillende stedelijke gebieden te gaan hanteren, elke Amsterdammer krijgt dezelfde rechten;
- Uitgangspunt voor vaststelling van deze sportnorm is het huidige netto aantal vierkante meters formele sportvoorzieningen per inwoner van Amsterdam;
- Dit aantal vierkante meters wordt vervolgens naar boven bijgesteld om het huidige tekort aan sportvoorzieningen in Amsterdam te compenseren;
- Daarnaast wordt de sportnorm aangepast conform de gemeentelijke ambitie om de totale sportparticipatie in Amsterdam te laten stijgen naar 75%;
- Dit resulteert in een ruimtelijke sportnorm van een *x* aantal vierkante meter per inwoner voor alle genoemde formele sportvoorzieningen;
- Het totale oppervlak aan sportieve ruimte wordt vervolgens berekend door het aantal bewoners in de directe omgeving van een ontwikkelgebied op te tellen bij de nieuwe bewoners van het ontwikkelgebied en dit te vermenigvuldigen met de sportnorm.

CONCEPT

Sportraad Amsterdam

- Als acceptabele afstand tot genoemde formele sportvoorzieningen adviseert de Sportraad anderhalve kilometer hemelsbreed (de straal van de cirkel die de directe omgeving bepaalt, is dus anderhalve kilometer);
- De RVE Ruimte is binnen de gemeente Amsterdam verantwoordelijk voor de realisatie van de benodigde ruimte voor sportvoorzieningen, hetzij in het nieuwe ontwikkelgebied, hetzij in de schil daaromheen.
- De RvE Sport& Bos bepaalt de invulling van deze ruimte op basis van de actuele sportieve behoeften in bewust gebied;
- Het College ziet er op toe dat tijdig voldoende financiële middelen worden gereserveerd om de gereserveerde ruimte in te vullen conform de actuele behoeften.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

SPORTRAAD AMSTERDAM

CONCEPT